

PARTIZANSKA KNJIGA

Edicija
Tekstopolis
Knjiga 40

PARTIZANSKA KNJIGA

Sharon English
Zero Gravity

© Copyright © Sharon English, 2006
First published by The Porcupine's Quill in 2006

© za ovo izdanje Partizanska knjiga, 2020.

Canada Council Conseil des arts
for the Arts du Canada

We acknowledge the support of the Canada Council for the Arts for this translation.

Zahvaljujemo Kanadskom savetu za umetnost za podršku ovom izdanju.

Urednik
Srđan Srđić

Šeron Inqliš

Nulta gravitacija

S engleskog prevela Nataša Srdić

Kikinda, 2020.

Iskrenu zahvalnost dugujem naročito Gregu Holingshedu, Džonu Metkalfu, Dž. D. Pajferu i svojim roditeljima, koji su znatno doprineli nastanku ove knjige.

Kosmički vilenjaci

Odrasla sam u ontarijskoj provinciji, odselila se zbog fakulteta, preselila u Toronto kad sam počela da radim, ali posle četiri godine zidovi kancelarijske kabine kao da su stezali obruč oko mene, te sam deo dana provodila u toaletu čitajući knjige za decu. Onda sam doživela napad panike.

Sedela sam u toaletu s knjigom *Petar Pan* na kolenima kad je koleginica otvorila vrata i pozvala me. Očigledno su me tražili. Stigla sam u šefičinu kancelariju i zatekla je kako sedi za konferencijskim stolom s našim PPRP-om, ili potpredsednikom za razvoj i proizvodnju: nervoznim muškarcem u bež odelu kom sam se obratila samo jednom prilikom, tokom tihe vožnje liftom, kad se on okrenuo i, kao u nameri da prekine tišinu, rekao: „Anoreksični ste, zar ne?” Samo sam vitka, uverila sam ga. „Hm, skroz”, progundao je i odmahnuo rukom prema našim odrazima na mesinganom zidu lifta. Sad je pred šeficom i njim stajao neki dokument, od kog mi se na tren zavrtelo u glavi zbog bojazni da su izvukli zlokobne zaključke o mojim navikama vezanim za upotrebu toaleta. Ali to je zapravo bio izveštaj koji sam nedavno predala, pod naslovom „Predlog implementacije MDIC evaluacija u kadrovskom restrukturiranju: procena”, koji sam kod kuće uspela da stvorim jedino uz čašu konjaka

i „Metaliku” pojačanu do daske. Ne toliko zabašuren zaključak mog izveštaja glasio je da je njegovo pisanje čisto gubljenje vremena.

„Ova procena”, rekao je PPRP, trepćući. „Sjajna je. Vi ste oštromna žena. Potrebno nam je još mnogo ovoga, ove vrste... kako se zove? Stila.” Zagledao mi je rebra. Onda mi je ponudio unapređenje, da vodim novi strateški tim zadužen za procenu, čije je glavno zaduženje pisanje izveštaja.

Ostatak popodneva provela sam presamićena u kabini toaleta, ruku obavijenih oko glave u stanju hladne i mučne bezvoljnosti. Kad sam najzad izašla, osoba u ogledalu jeste izgledala kao nekakva sušičava žgoljavica.

Sledećeg dana sam javila da ne dolazim na posao jer sam bolesna i odlučila sam da dam otkaz čim mi odobre nove kreditne kartice.

Tata mi je očitao lekciju. Još sam bila u kreditima.

Ispričala sam mu neke stvari koje sam videla na poslu.

„Ketrin”, rekao je, „svet prosto tako izgleda. Da li bi više volela bombe po ulicama?” On je decenijama vodio lokalnu kancelariju kompanije RE/MAX i posao je bio stabilan, ali proživio je težak period kad se majka odselila u Švedsku s novim dečkom, a ja tek krenula na fakultet. Sad sam banci „Rojal” dugovala zastrašujuću petocifrenu sumu.

„Izguraćeš”, rekao je tata.

Upravo sam se toga plašila. Protekle četiri godine sam provela izbliza posmatrajući one koji su „izgurali”.

I dalje sam živela u prvobitnom stanu u Torontu, u kom su se sećanja na bivšeg dečka zadržavala zajedno sa smradom mesa koje su komšije pržile svake noći. Želela sam da odem daleko. Želela sam da sednem u automobil, vozim se nedeljama i sklonim od svega poznatog. Želela sam da se daljina zarije u mene, da za mnom ostavi debelu, sasušenu ljušturu dok jurišam kao malo živahno stvorenje tek pristiglo u svet. Dok sam nedelju dana ležala na kauču, ova fantazija je rasla. Zamišljala sam gomilu prtljaga na zadnjem sedištu, izgužvan *Mišlenov vodič*. Kuda bih otišla? Kuda bih mogla da odem, a da ipak preživim?

Savladao me je pragmatizam. A onda sam pomislila na Vankuver: šume i planine belih vrhova, priobalni blistavi grad. Rekla sam šefici da sam u dilemi, objasnila joj kako sam razmišljala o velikoj promeni, vidite, te je tako unapređenje, mada veoma laskavo... Na kraju je imala utisak da je sama došla na ideju da uloži zahtev za moj premeštaj u kancelariju u Bernabiju u Britanskoj Kolumbiji. Skoro pa Vankuver.

Idem na zapad! Sama ta reč bila je sinonim za nadu. Idem na zapad. Na zapad, hej! Prema zalazećem suncu. Jedva da sam imala vremena za razmišljanje od priprema za odlazak tokom leta. Organizovala sam oproštajne žurke: sedeljku u kancelariji na kojoj su mi kolege sarkastično stavile do znanja da moje napuštanje jata predstavlja neoprostivu kritiku; večeru van kuće s tatom, koji nije razumeo, ali mu je laknulo što me čeka neki posao; tužne slavljeničke noći s prijateljima. Uzimala sam valerijanu da bih zaspala. Iz Bernabija

je stigao ugovor. Fotografija na veb-sajtu prikazivala je poslovnu kulu pod plavim nebom, dok je horizont bio zaklonjen tamnom masom koja je najverovatnije predstavljala planine.

II

Prvih nekoliko dana na putu i dalje sam bila ošamućena. Posle Barija svaki grad je izgledao kao zabit. Auto-put se sužavao, tržni centri pokraj puta nestajali.

Vozila sam neko vreme okružena samo stenama i drvećem, automobil kao da je upravljao sâm sobom pored saobraćajnih znakova, kao plutajuće stanje mirovanja u pokretu. Potom dugačak pojas posle Vove sačinjen isključivo od mora borove šume, s auto-putem kao asfaltiranim prolazom kroz njenu sredinu, poput Mojsijevog čuda. A veliko jezero – to drugo more – pojavilo se dole s moje leve strane, sa svojim prekambrijskim obalama i plutajućim insektima od teretnjaka, i drevna ledena voda sezala je daleko, daleko dole do predela bez sunca.

Rečenice su se obrazovale dok sam vozila, ali nisam imala kome da se obratim. Počele su da mi smetaju išarane salvete; automobil se pretvorio u bednu jazbinu. U Kenori sam počistila smeće, kupila beležnicu i bezuspešno pokušala da razbistrim misli za šankom priobalnog restorana, gde je najsvežija namirnica bio sendvič s nezrelim paradajzom. Na parkingu su se nalazili prašnjavi pikapovi marke ford, čiji su vlasnici

odugovlačili sa svojim prepodnevnim kafama uz odlučnost koja je nagoveštavala da ih uskoro niko neće očekivati.

Mislila sam da će ošamućenost nestati, ali nije. Prerije su se odmotavale pored mene poput okeana na kom se činilo da putujem godinama, s pokojim gradićem koji bi se pojavio kao atol i ubrzo nestao, i obuzela me je neobična strepnja izazvana blizinom vode da možda neću stići na drugu stranu. Prestala sam da sanjarim, a kad su se Stenovite planine najzad uzdignle na horizontu, savladala sam ih za jedan dan.

Planine su bile prekrivene oblacima – čitavih deset sati vožnje preko njih pored gustih oblaka čiji bi pokreti iznenada otkrili zaleđen, suncem obasjan vrh ili veličanstvene obronke visoko iznad puta. I prvi put u životu videla sam kako oblaci nastaju, baš pored auto-puta. Naduvavali su se poput tromih duhova s granja i kamenčića i lebdeli iznad puta, a ja sam piljila u njih, nenaspavana i začuđena.

Onda sam stigla na drugu stranu. Dok sam ponovo vozila kroz zelene poljoprivredne površine, predeo silosa i uspavanih pašnjaka u holandskom stilu udaljivao se od neumoljivog auto-puta. Da li sam nekom fatalnom prečicom ponovo dospela u jugozapadni Ontario? Sunce je već zašlo kad me je saobraćajni špic izbacio iz doline Frejzer u Vankuver. S visokog mosta videla se mreža gradskih uličnih svetiljki pod sve tamnijim nebom, znak 7-11 pored udaljenog ivičnjaka. Četiri hiljade kilometara daleko od kuće, a slika grada je i dalje bila ista.

Ali planina s blistavo osvetljenom padinom pozivala je na sever. Vozila sam prema njoj i stigla u centar grada, gde sam milela ulicom Robson u pokušaju da momentalno iskusim kulturu. Sve je izgledalo veoma čisto, uključujući ljude. Nisam mogla da se setim na šta me sve to podseća; možda na neki časopis. Neon je svetlucao na dugačkim crnim kosama Azijatkinja. Vazduh je takođe svetlucao, treperili su automobili i parking-satovi, kao hologrami. Nisam spavala više od trideset šest sati.

Živa sam se iskidala dok sam pronašla hostel, ali izgledao je strava: velika bela građevina nekakve bivše institucije na usamljenoj plaži s druge strane zaliva kad se posmatra iz centra. Prijavila sam se, ostavila vredne stvari u sef i zavukla se ispod prekrivača s takvom zahvalnošću i umorom koji je sve brisao da sam, tek kad sam počela da tonem u san, shvatila da zvuk koji čujem ne dopire od motora automobila, već od talasa koji se neprestano obrušavaju na pesak.

III

Prva osoba koju sam upoznala u Vankuveru bio je klasični gitarista po imenu Dejmijen.

Doručkovala sam u blizini Engleskog zaliva, u kafeu gde su svi bili odeveni u odeću za pešačenje. Odložila sam mape i vodiče i pregledala roman koji sam bila pronašla u hostelu, kad sam iza sebe začula škripanje stolice i stidljiv glas kod uha: „O, Dž. G. Balard. Voliš njegove knjige?” Okrenula sam se i pogledala u tamne

oči usađene u avetinjsko lice čije je bledilo naglašavala crna rolka. Čim sam odgovorila, upala sam u klopku: dovukao je stolicu i nezgrapno se naslonio preko ruke, zauzevši pozu ushićenog interesovanja. Tokom kratkog razgovora koji je usledio Dejmiyen je prelazio s Balarda na Dejvida Kronenberga, Frica Langa, teoriju ograničene interakcije i postmodernu arhitekturu, kao da moramo postati prijatelji ako zajedno pokrijemo sve te teme.

Spomenula sam to da cenim Taregu i Freskobaldija. Dejmiyen je razrogačio svoje krupne oči. Imala sam nelagodan osećaj kao patka čije ju je pače tek prepoznalo kao majku.

Ali kad sam se raspitala o životu klasičnog gitariste, ponašanje mu se promenilo.

„Ne možeš tu da zaradiš za 'život'”, rekao je. „Konkurencija je jaka. Nепrestano se *kreću*.” I pokazao je prstom prema Segovijama i Brimovima koji su napolju prolazili pored izloga. „Svake godine je sve gore”, dodao je, nadlanicom pritisnuo čelo i podvio šiške. Imao je jednu od onih jeftinih frizura tipičnih za muškarce – onu 'kratku' – sa čuperkom sa strane koji mu je davao retro izgled sedamdesetih. Brejdijev vanbračni sin: uvrnut, sam, hronično neshvaćen.

„Pa”, izustila sam, „zar iko može da očekuje zaradu od koncerata i porudžbina bilo gde? Zar to nije retkost? Sigurno većina umetnika mora da se izdržava i na druge načine.”

„Nema nikakvih koncerata. Stanovnike Vankuvera boli uvo za muziku. Mlađi od dvadeset pet su na ekstaziju

i đuskaju uz elektronske ritmove nalik na topot konja. Mlađi od pedeset pet su filmaši i zaluđenici za vežbanje. Onda se povuku i neguju paprat.”

Ovo sam pripisala ogorčenosti. Ranije tog jutra probudila sam se u hostelu i zatekla oličenje blaženstva: nebo je bilo plavo, čamci su jurišali zalivom, a na njihovim naduvenim jedrima blistala su se heraldička obeležja. Sve je vrvelo od aktivnosti i energije: ljudi su džogirali, psi njuškali po plaži, talasi belih vrhova su se mreškali, a na udaljenoj obali, ali zapanjujuće blizu, uzdizale su se planine, njihovi plavo-beli grebeni bili su toliko naglašeni naspram neba da mi je srce preskočilo od očekivanja. S kafom u ruci stajala sam na plaži i blenula u prvi prizor Tihog okeana. U ustajaloj odeći naboranoj od puta i uz lupanje srca osećala sam se kao istraživač koji samo što je prokrcio poslednje grmlje i zakoračio u sveže prostranstvo zaliva. Onjušila sam vazduh. Bio je dobar. Otvorila sam ruke prema vetru.

Ali sad su se pojavili oblaci. Niski i gusti, nadvili su se nad obalom poput veštačke tavanice, sakrili planine i zakrčili grad. Pogledala sam k zalivu, gde su se teretnjaci nazirali poput santi leda u sivim talasima. Dejmijen je takođe pogledao i zajedno smo posmatrali kako prve kapi kiše udaraju u okna, a svet treperi, pa se pomuti.

„Poslednji koncert sam imao na jednoj zabavi povodom dvadesete godišnjice braka”, rekao je. „Svi su se nacirkali i tražili 'Lejlu'. Znaš šta sam skoro pročitao? Može se očekivati da se CD afirmisanog klasičnog gitariste na vrhuncu karijere proda u osamsto primeraka u Severnoj Americi.” Uzdahnuo je. „Svet se menja.”

Onda je primetio vodiče.

„O, ne živiš ovde?“, upitao je tužno.

Oklevala sam. Revnostan i potencijalno nestabilan – svakako. Ali Dejmižen je prva osoba koja je ušla u moj novi život i snažno sam želela da budem iskrena.

„Dobila sam premeštaj“, rekla sam i smesta se razočarala u sebe. „Sasvim voljno“, dodala sam i pokušala da opišem zidove kancelarijske kabine koji su se skupljali i kabinu u toaletu. Bila sam odlučna, mada postidjena; u Ontariju (što je bilo jedino što znam) ne delite emotivnu prošlost s drugima na prvom sastanku – često ni tokom života, osim uz veliku količinu alkohola.

Dejmižen je pokazivao žestoko saosećanje. Nadao se da će moj boravak u Vankuveru „zacementirati moju slomljenost“. To su bile njegove reči i, mada sam bila zahvalna na njima, bole su mi uši.

Kad sam se namestila da krenem, on je praktično dahtao od žudnje. On će takođe krenuti i takođe će ići ulicom Denman. I tako je išao prikačen uz mene sve dok, iz želje da budem sama, ali i da budem osigurana od usamljenosti, nisam pristala da se ponovo vidim s njim.

Otpešaćila sam do plaže i škiljila u teretnjake.

Bio je ponedeljak. Prešla sam čitav kontinent kako bih otpočela novi život i zakazala sastanak sa smaračem.

Bio je ponedeljak i trebalo je da se pojavim na orijentacionom sastanku, a zatim na informativnom razgovoru o projektu u tri sata. Bilo mi je potrebno više vremena.

Pozvala sam kancelariju iz javne govornice i rekla da sam imala nevolje s automobilom. „Možeš da uzmeš taksi”, rekla je žena s druge strane žice. Svi se zajedno nalazimo u ovoj muci, ćutke je dodao njen glas.

Da li sam spomenula da se nevolja s automobilom dogodila u Revelstouku?

„Vidim”, odgovorila je obazrivo. Zamislila sam kako ekran njenog telefona pokazuje pozivni broj Vankuvera. Pored mene su dva galeba kreštala nad komadom smeća.

„Dolazim sutra odmah izjutra”, rekla sam brzo i prekinula vezu.

U utorak sam upoznala nove kolege i uručeno mi je nekoliko dokumenata za koje je moj šef rekao da ih je programski konsultant izdvojio za prerađu: „Analiza tržišnog udela zapadne Kanade”, „Obuka za usmene prezentacije zaposlenih na B-nivou”, „Alati i procedure za anketiranje o pitanju uticaja na životnu sredinu”. Vrh gomile.

U pet sati sam se odvezla nazad u hostel, a onda otišla u centar, u Hrišćansko udruženje mladih žena. Putovanje je trajalo sat vremena i dvadeset pet minuta.

Od sedam do osam imala sam osećaj da samo što ne iskusim neko značajno osećanje. Ležala sam na svom uskom krevetu. Onda sam navila budilnik i zaspala.

Te nedelje me je stigao izostanak sna s auto-puta, te sam spavala dugo i isprekidano u Udruženju. Dešavalo se da zaspim na kancelarijskoj stolici. Pojavile su se sumnje

o uticaju pacifičkog vremena na moju gornjokanadsku fiziologiju: kišni oblaci su došli i kišni oblaci su ostali, za šta su ljudi tvrdili da nije *baš* normalno za jesen. Nežno, ravnomerno, kiša je padala danonoćno dok nisam imala osećaj da sam zatočena unutar beskrajnog, usporenog poljupca okeana i neba. Utiske o gradu formirala sam uglavnom ispod kišobrana: trotoari prekriveni žvakama, temelji od cementa, stepenici, putokazi, pokvašene cipele. Oblici su se nazirali iza zamagljenih prozora automobila i ispranih okana kancelarije. Moja vlažna soba u Udruženju podsećala je na brodsku kabinu: budila sam se i okretala tokom noći uz udaljeni zveket i škripu kablova lifta i udare vlažnog vetra o prozor.

Ubrzo nakon našeg prvog sastanka Dejmižen je počeo da me zove svakog dana. Često je on bio taj koji me je budio na poslu, pevajući mi španske serenade preko telefona ili sopstvene zapetljane složene kompozicije. Izveo me je u mirišljavu japansku kuću čaja, gde je raspredao o frustracijama umetničkog života, a potom, setivši se, nagnuo opasno blizu i veoma zabrinuto upitao da li 'preživljam'.

Pogledala sam u šolju između svojih šaka, gde su se kovitali listovi čaja. „Ne mogu da kažem da sam pod stresom”, rekla sam. „Pre će biti da nisam u stanju da mislim. Sve je kao san. Osećam se kao da se ne nalazim stvarno ovde, kao da još nisam stigla. Ili kao da čekam nešto.” Dejmižen je izgledao kao da želi da se ispovedi, te sam brzo nastavila. „Šta ljudi rade ovde? To nisam ukopčala”, rekla sam. „Gradsko jezgro izgleda sasvim malo.”

Dejmijenovo čelo se naboralo. „Rade?”

„Zabave radi. Šta je to?”

Napumpao je obraze i zakolutao očima. „Zabavljamo se. Osim ako te ne zanima snoubording ili šta već.”

Ali složio se da porazmisli o tome i tokom naredne nedelje organizovali smo nešto nalik na obilazak grada. Izveo me je na suši i *dim sum* u Kineskoj četvrti, što me je samo podsetilo na Toronto. Šetali smo pored morskog bedema po kiši. Odveo me je u zoološki vrt u parku Stenli, kuda sam morala da odem čim sam ugledala gomilu turista kako pilje u poludele majmune u kavezima. Isprobali smo restorane koje vode hipici, feministkinje, gejovi, redovi istočnjačkih religija, čak i jedan koji vode komunisti, gde smo jeli pod izbledelim posterom Če Gevare dok su mnogobrojna deca članova osoblja bez kontrole trčala okolo. Kako smo Dejmijen i ja provodili više vremena zajedno, zaključila sam da me ne privlači u seksualnom smislu, što je verovatno bilo najbolje. Nije da je bio neprivlačan. Pretpostavljam da je kao mladić verovatno bio lep. Sad su mu se usta svela na napetu liniju; lepota mu je uglavnom bila koncentrisana u šakama, koje su bile tanke, elegantne i snažne, sa savršeno oblikovanim noktima. Povremeno bi nekakav entuzijazam odagnao pokajanje i samosažaljenje, te bi mu crte lica ponovo poprimile dečačku punoću. Ali čak i tad moj seksualni radar je naslućivao skrivene, opasne stvari.

Ipak, pristala sam da odem kod njega na večeru. Rastao mi je osećaj klaustrofobičnosti izazvan kišnim

oblacima, a Dejmijenova revnost mi je bila svojevrsna vodilja.

Dejmijen je morao da otkáže stan iz finansijskih razloga. Sad je čuvao kuću dobrostojećem paru koji je išao u crkvu s njegovom bivšom ženom i koji je otišao u inostranstvo na godinu dana. Imali su neobičnu kuću u stilu Frenka Lojda Rajta, raštrkanu urbanu kućicu s kolonijom keramičkih patuljaka u dvorištu. Unutra se nalazila prostrana kuhinja sa stolicama presvučenim navlakama, sa šustiklama i s još keramičkih stvorenja. Dejmijen je vežbao gitaru u dnevnoj sobi, spavao na kauču na rasklapanje, dok su ga posmatrale mačke vlasnika, ili je koračao sobama u crnoj rolci i farmerkama poput duha u boci.

I pored nekoliko prethodnih telefonskih poziva, sav je bio pod stresom kad sam stigla. Jesam li sigurna da nisam alergična ili netolerantna na nešto? Da li volim začine, da li mi je puter okej, da li sam žedna, gladna, da li mi je hladno, vruće ili na bilo koji način neugodno, dosadno, da li sam u žurbi? Ali obrok, poširani losos s mirođijom i prženim povrćem, bio je divan. Sedeli smo pod svetlošću sveća, dok su mačke skakale na sto i s njega, i popili dve boce vina. Smejali smo se na račun kuće. Impulsivno sam dohvatila neke figurice i postavila ih na sto.

„Okej, Dejmijene. Stižu patuljci.” Lagano sam gurnula dve debele figurice sa šiljatim kapama prema njemu. Dejmijen je sedeo otvorenih usta i izgledao autistično. „Približavaju se. Šta ćeš uraditi?” Dohvatila sam još figurica. „Dejmijene, Dejmijene, pridruži nam

se”, skandirala sam i postavljala patuljke u polukrug tik uz njegov tanjir. „Dejmijene!” Patuljci su poskakivali. „Pođi s nama!” Sad sam čučala, s licem u visini stola. Dejmijen je delovao kao zatečen nekom složenom reakcijom. Najzad sam čula tih glas kako izgovara: „Kuda?”

„U zemlju patuljaka!” Strmoglavila sam figurice sa stola u mačju posudu za vodu. Dejmijen je ćutke podigao jednog patuljka i uradio isto što i ja, proprativši njegov skok u vodu jednim dugačkim *pljus!* uz kapljice pljuvačke. Otimali smo se po podu, gurkali patuljke iza zavesa, ispod jastuka i u saksije. Postojala je potera zasnovana na zapletu koji je vino u međuvremenu izbrisalo. Na kraju smo se našli u neosvetljenom hodniku blizu spavaćih soba. Zastala sam, sela i naslonila se na zid, a Dejmijen je i dalje bio na sve četiri.

„Grr, grr”, rekao je, pomičući svog patuljka duž tepiha pored mojih stopala.

Zurila sam u crvenu šiljatu kapu.

„Grr, *grr.*” Kapa se isturila. Patuljak je klizio uz moju cevanicu i popeo se do kolena. Stavila sam mu šaku na glavu.

„Izvini”, rekla sam. „Potreban mi je odmor.”

„Onda se odmori.” Patuljak se odlučno odmaknuo.

„Dejmijene...”

Povukao se i uz uzdah seo pored mene. Zvuk kiše dopirao je kroz otvoreni prozor. Ustala sam i pipajući otišla nazad do kuhinje.